

שימו לב אל הנשמה

עולים לירושלים

ברוכים הבאים!

שלום לעם מזמין אתכם לסיור סליחות חוויתי ומרגש אורות וצלילים בירושלים העתיקה ניגוני סליחות בצלילים וקולות שופר כסמטאות הר ציון וקבר דוד המלך

לפרטים: 052-7644420

050-3644410

עונים על קצר וקולע ונכנסים להגרלה על 1000 ש"ח
אלה הפרטים נמצאים באתר:

רוני שימי ודני קבעו ללכת ללונה פארק וקנו כרטיסיה של 3 במחיר מיוחד. בסוף שימי לא הגיע בגלל מקרה בלתי צפוי ורוני נאלצו לשלם מחיר מלא, כי לא יכלו להשתמש בכרטיסיה שברשותם. כעת הם תובעים ממנו לשלם את ההפרש האם שימי צריך לשלם?

שלחו תשובה ל: 050-3644410 או למייל: SL5022881@gmail.com

מסגרות לימוד ופעילויות לנוער בפריסה ארצית ישיבה גבוהה * ישיבה תורנית לצעירים * מדרשיות ערב לנוער * מדרשת יהדות לבנות * שיעורים והרצאות * הכוונה ויעוץ חינוכי * כנסים, סמינרים וימי עיון * סיוע לקהילה * מרכז לחקר ומייעוץ 'מורשת קהילות ישראל' מכון הוצאה לאור * אתר 'שלום לעם' באינטרנט

מרכז "שלום לעם" שוני עמותת גבריאל שור ירושלים (08-0278441-5)

רחוב בני ברית 18 ירושלים טל. 02-5022881 פקס. 02-5022991

794

התפרסם בגיליון 794

שלום לעם

לנוער ישראל

מרכז ארצי את הנשמה

מזעזבה על המאדים

המאדים

פרשת ניצבים וילך כ"ה אלול תשע"ז 16 בספטמבר 2017

www.shalomlaem.co.il

ימי הרחמים

חודש אלול

חודש אלול הוא החודש האחרון של השנה ונועד לסיכום ולחשבון-נפש של השנה החולפת. החודש נקרא גם "חודש הרחמים והסליחות", ובו הקב"ה קרוב אלנו במיוחד, ועודר לנו לתקן את דרכינו ולזכות לשנה טובה ומתוקה.

בלב כל יהודי מודגשת התעוררות בימי חודש אלול. אנו מרגישים רצון להשתנות ולהיות טובים יותר, וחשים כמיהה לדבר-מה רוחני. בחודש הזה אנו מקבלים כוחות להשיג דברים שתמיד היו נראים לנו קשים ובלתי אפשריים. זה הזמן לעצור לרגע ממרוץ החיים, לחשוב על מה שאנחנו רוצים באמת להיות, ולנסות להתחיל ליישם את הרצונות הללו. זה הזמן לסלוח ולבקש סליחה.

בראש-חודש אלול עלה משה רבנו להר-סיני כדי לקבל את הלוחות האחרונות, ולאחר ארבעים יום, ביום-הכיפורים, ירד עם הלוחות בידו, וטעם הבשורה שהקב"ה סלח לעם ישראל על חטא העגל. יום זה נקבע ליום ומחילה לדרווח.

סליחות

"סליחות" הוא שם כולל לסדר של פסוקים, תפילות ופיוטים, שתוכנם הוא חרטה ובקשת מחילה. קינה על החורבן וציפיה גאולה. אמירת סליחות בתקופה זו של השנה היא מנהג קדום בקהילות ישראל; הספרדים נוהגים לומר סליחות כבר מראש חודש אלול, והאשכנזים - מהשבעו שלפני ראש השנה. את הסליחות נוהגים לומר בשעה מוקדמת בבוקר או בחצות הלילה, אך ניתן לומר אותן גם במשך היום.

ראש השנה

ביום א' בתשרי נברא אדם הראשון, וזוהו היום הראשון בלוח השנה היהודי. ביממלכתנו של הקב"ה, ראש השנה הוא "הזמן האלומי" שבו אנו מכריזים מחדש על אמונתנו בה' ועל קבלת מלכותו. בעניין זה עוסקות רבות מתפילות היום, ומבחינה זו ראש השנה נחשב ליום של שמוחה.

כשם שראש האדם מפעיל את כל הגוף, כך בראש-השנה הקב"ה שופט את האדם ואת העולם וקובע את גורלם למשך השנה כולה. משום כך ראש השנה נקרא גם "יום הדין". מבחינה זו יש בו מתח מסוים, אבל לא בוטחים בקב"ה שהוא רוצה שבתוכנו, ולכן יסלח לנו וידון אותנו לשנה טובה ומתוקה.

לפני ראש השנה אנו מבקשים סליחה ומחילה מאת הקב"ה, ומקבלים על עצמנו לעשות טוב מאין ולהבא. כך אנו נכנסים ליום הדין כבעלי תשובה, והקב"ה מוחל לנו על עוונותינו.

תקיעת שופר

יש לי מוטג

יוסף רזניק

מצות עשה מן התורה לשמוע תקיעת שופר בראש השנה. התקיעה היא חלק מסדר התפילה באיברו, אך ניתן לבצע אותה גם בנפרד, עבור מי שאינו יכול לבוא לבית הכנסת. למצוה זו יש כמה וכמה משמעויות: קול השופר מסמל את ההכרה על מלכות ה', מעורר את האדם לתשובה, ויש בו גם משמעות של "צעקה" לה' שידון אותנו לשנה טובה.

עשרת ימי תשובה

עשרת הימים מראש השנה ועד יום הכיפורים, נקראים "עשרת ימי תשובה", והם מוקדשים לעשיית תשובה ובקשת סליחה איש מרעהו. בימים אלו התשובה קלה יותר והיא מתקבלת מיד, ועליהם נאמר הפסוק: "ד'רש' ה' בהמצאו, ק'ר'א'ו בהיותו ק'רוב". שיאם של עשרת ימי תשובה הוא יום הכיפורים, שמוקדש כולו לתשובה ולכפרה.

תשובה

רעיון התשובה הוא אחד מעיקרי התורה, אנו איננו כבולים למעשים שעשינו בעבר או להרגלים שליליים. ותמיד יש מקום לשינוי ולתיקון. התורה מבטיחה שכל מי ששב בתשובה - הקב"ה מקבל אותו, סולח לו ומנקה אותו מעוונותיו. מי שחזר בתשובה הוא חביב לפני ה' כאילו לא חטא מעולם, וחכמים אף אמרו ש"במקום שבעלי תשובה עומדים - צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד".

תהליך התשובה כולל את עזיבת החטא והפסקתו, חרטה עליו וקבלה לעתיד. כלומר החלטה שלא לחזור עליו. ביחד עם זה יש צורך גם בוידי: יש להתוודות לפני ה' על כך שחטאנו, על החרטה שלנו ועל ההחלטה שלא לחזור על החטא. בחטא שבין אדם לחברו, צריך גם לבקש סליחה מהחבר ולפייס אותו, וכן יש לפצות אותו אם נגרם לו נזק כספי.

יום הכיפורים

אין כמעט יהודי שאינו מכיר את יום הכיפורים - היום הקדוש ביותר בשנה. ביום זה מתגלה האבת ה' לישראל בצורה העמוקה ביותר, ומכוחו התגלה הזו אנו זוכים למחילה על כל עוונותינו, כפי שנאמר בתורה: "כי ביום הזה יכפר לטהר אהכם, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". חכמים אמרו "עיצומם של יום הכיפורים מכפר", "למרות שהתשובה מכפרת על כל העבירות, ישנן עבירות שהטהרה והניקיון הוספו מהן הוא רק ביום הכיפורים. ביום הכיפורים נחתם באופן סופי הדין שגזר בראש השנה, ועד אז ניתן "לעורר" עליו ימי תשובה, תפילה וצדיקות. אחד מחסדי ה' הוא שחתימת הדין נעשית דווקא ביום מחילת העוונות.

המצוה המרכזית והחשובה ביותר ביום הכיפורים, היא הצום וההתנזרות מההנאות הגשמיות. חמשת הדברים שנאסרו ביום כיפור הם אכילה ושתייה, רחיצה, סיכת הגוף בשמן, נעילת נעלי עור וכן תשמיש המיטה (יחסי אישות). ביום זה אנו דומים למלאכים, שאינם זקוקים לדברים הללו.

יום הכיפורים אינו מכפר ללא תשובה, ולכן הוא מוקדש כולו לתשובה, לווידי ולאמירת "סליחות". הוידיים "אשמונו" וראעו על חטא" נאמרים ביום זה כמה פעמים, כדי להעמיק את התשובה בלב האדם. כדא רואי להוסיף גם וידי במילים אישיות. מלבד ארבע התפילות של כל חג ומועד (ערבית, שחרית, מוסף ומנחה), ביום הכיפורים ישנה גם תפילה חמישית - תפילת "נעילה" הנאמרת סמוך לסוף היום.

בפנימיית התורה מבואר, שביום הכיפורים מתגלה הגשמה הטהורה של כל יהודי. מתגלה שבתוך-לוחנו אנו טובים ורוצים רק טוב, וכל העוונות והפגמים הם חיצוניים ואינם מבטאים באמת את האישיות שלנו. מכוח ההתגלות הזו אנו זוכים להסיר מעלינו את המשא הכבד של העוונות, ולהיות נקיים, זכים וטהורים גם בחיצוניות

מושבה על המאדים

ככל שעבר הזמן יותר ויותר אנשים נאלצו להודות שכלל הנראה ג'ייסון גראהם הינו 'משוגע עם קבלות', לא היה להם כל הסבר אחר למה כל המטורפים של האיש שנחשב לפי עיתון הטיימס ליום הגדול ביותר שראתה האנושות במאה העשרים ואחת.

הפעם הראשונה שג'ייסון גרם לאנשים לתהות שמא השתחרר לו משהו, הייתה כשג'ייסון פיתח את המטוס הסלולרי הראשון: תוך כדי שהאזנה את הדלק לטובת האנגריה הסולארית. כלי תחבורה ייחודי היכול לעוף ולהמריא. "אתה משוגע" ניסו להגיד לו ידידיו. "אתה לא מבין שאין שום אפשרות להמריא עם משקל כל כך גדול דרך האנגריה החלופית שלך?". אבל ג'ייסון לא אמר כלום אלא האזין את קצב פיתוח המטוס עד שלאחר חמש שנים מרגע מסיבת העיתונאים שלו בה הצהיר על המיזם השאפתני שלו, המטוס

עמד מוכן להמראה במלל התעופה על שם קנדי בארצות הברית.

ג'ייסון, שהיה בעבר איש תקשורת מיומן הומין לשם כך את מיטב גופי התקשורת שהביאו עמם נידודת צילום והיו מוכנים לדרכים לספירה לאחר: כשהגיע השעון למספרה אחת, לא נשמע שום עניין: המטוס הסולארי שלו על שלל ארבע מאות הנוסעים המתגברים שבתוכו פשוט המריא בשקט מעורר התפעלות עד שכולם עמדו פעורי פה עד להיעלמות המטוס מהאופק. ג'ייסון הצליח לבצח את כל התחזיות ובכך בעצם פרץ דרך חדשה לקראת שימוש באנרגיה זולה וטובה יותר ובעיקר ימינה ונקייה. מכאן זו הייתה רק שאלה של זמן עד לפרויקט הבא שלו, עיתונאים ומדענים ניסו לנחש במה ג'ייסון ישקיע כעת אבל בסופו של דבר כולם גילו במה מדובר: ג'ייסון כינס שוב מסיבת עיתונאים נוצצת במיוחד שבה הכריז בשידור חי על המיזם הבא שלו: הקמת מושבה אנושית על המאדים.

בתוך שעה מרגע ההודעה, החל אתר חברת היזמות של ג'ייסון לקרוס עקב ריבוי כניסות: מעל עשרת אלפים איש הודרו להיכנס ולנסות להירשם למיזם המטורף כאשר הם ממלאים בקפידה אחר הוראות ההרשמה: כרטיס הטיסה עולה מעל מאה אלף דולר. המשתתפים חייבים להיות ללא רקע פלילי ומעבר לכך, להציג עשרה אנשים שימליצו על ההתנהגות שלהם אתר בהמשך להבטח שהמטוס שהבטיח ג'ייסון: "אנחנו נקים את מושבת בני האדם האידיאלית. אתם תראו שהמושבה האנושית הזו תהיה דוגמא ומופת להתנהגות נהדרת ומצוינת לכלל הגזע האנושי".

חבט אל החיים

אחד מהעיתונאים שאל את ג'ייסון: "מתי לדעתך המושבה הזו תוכל לקום? האם החללית שאמורה לשגר את האנשים למאדים כבר מוכנה?".

"בדוא"י ענה בביטחון ג'ייסון: "בעוד שנה מעכשיו נקים את המושבה הראשונה. באחריות!". "האם תוכל לומר לנו איך היא תראה המושבה הזו? האם אתם מתכוונים להעביר לשם כוחות למטרה בכדי שיעשו סדר במאדים?" שאל כתב אחר.

"בשום אופן לא!" ענה ג'ייסון: "אצלנו בכוכב מאדים, הקהילה החדשה שנקים תורכב אך ורק מאנשים בעלי עבר למופת! הקהילה שלנו תשמש דוגמא ומופת למיין האנושי ולכן רק הטובים והמוכשרים ביותר יוכלו להתקבל לשם!".

"אדוני" המשיך הכתב: "אתה לא חושב שזו יזמירות גדולה מידי? בכל זאת מקום חדש, הרבה אנשים, מהומות יכולות להתפתח. בלי מטרה זה מתכון מועד לפורענות, אתה לא חושב?".

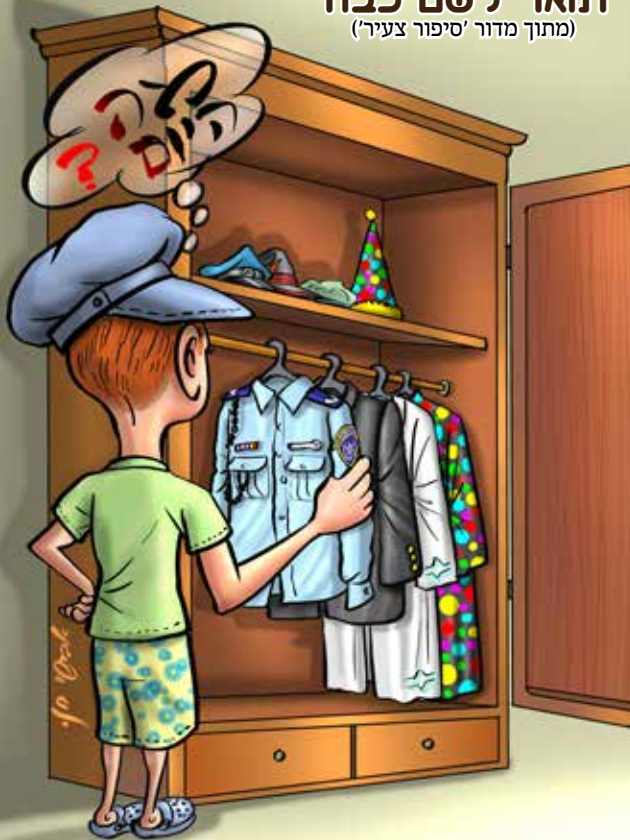
"בלכל לא. זו בדיקת המטרה הראשית של המושבה שלנו. אתם תראו שעוד ילמדו מה עשינו כאן שנים רבות אחרי שהמושבה הראשונה שלנו תקום. בהמשך אנחנו מתכוונים להקים עוד הרבה מושבות של אנשים שיהיו בניות לפי הדגם שבנינו: מצוינות אנושית וסולידריות חברתית בין כל חברי הקהילה שלנו".

כעבור שנה מיום ההבטחה המריאה החללית המיועדת מאוכלסת במאה אנשים מאושרים שזכו להצטרף למושבה הראשונה של היום האגדי ג'ייסון גראהם: התקשורת כמובן, ליוותה מצידה את המהלך מההתארגנות להמראה ועד להקמת המושבה ממש. מצלמות הוצבו בכל מקום וכך כל האנושות ראתה בשידור חי איך המושבה האנושית הראשונה במאדים קמה שלב אחר שלב, בהתחלה הכול הלך לפי הספרים: הבתים והתשתיות הוקמו. כבישים נסללו בהתאם לתנאי הקרקע במאדים. לאחר מכן החלו לקום מרפאות ומקומות יעודים נוספים לאנשי מקצוע. ובסוף החלו גם חלקים חנויות וכן בנק גדול שאיגד את כל הרכוש של האנשים. כך באופן איראלי ומושלם החלוקה המושגת עד למקרה החירי הראשון שפרץ אחרי חודשים מרגע ההקמה: מסתבר שמר ג'ייקובס ומר אלכסנדר רצו את אותה חלקת אדמה במאדים עם נוף שפונה ישירות לכדור הארץ: בגלל טעות פשוטה שעשה אחד מהפקידים בכדור הארץ התברר ששניהם קיבלו את האישור המיוחל לבנות את ביתם באותה חלקה. וכעת היה על אחד מהם לוותר לחברו, אלא שאף אחד מהם לא הסכים לוותר. ג'ייסון שנמתנה מצופוה לראש המושבה הראשונה החליט לעשות הגרילה וזה ייקבע מי הווכה: מר ג'ייקובס וזה אולם מר אלכסנדר החליט שאף אחד לא יגיד לו איפה הוא הולך לגור והוא החליט לנקום בהזדמנות הראשונה - הזדמנות זאת הגיעה לידו בזמן האספה השבועית כאשר כל בני המושבה התכנסו במקום הרגיל שלהם בכדי להקשיב להחלטות המועצה השבועית. מר אלכסנדר התנגב לביתו של מר ג'ייקובס וחיבל לו במערכת החשמל שחיברה את כל ביתו של מר ג'ייקובס לחמצן ולאור: כעבור חצי שעה נפגעה באופן קשה רוב תכולת הבית של מר ג'ייקובס: העצצים, כלי העבודה והצמחים.

כשהגיע מר ג'ייקובס לביתו מיד הבחין בנעשה ואף ידע היטב מי עמד מאחורי מעשה החבלה. מבלי לחכות יותר מידי ניגש מר ג'ייקובס למר אלכסנדר והחל להכות אותו.

תואר לשם כבוד

(מתוך מדור 'סיפור צעיר')

האחרון מצדו לא נשאר חייב והחזיר מהלומה למר ג'ייקובס. בתוך שניות הצטרפו חבריו של מר ג'ייקובס לקטטה ועזרו לו כנגד מר אלכסנדר שמצדו קרא לכל שכניו ומכריז. לא עברו חמש דקות ותגרת הידיים הקטנה התפתחה למהומה ענקית וגדולה: בלהת היצורים נשברו ונפגעו באופן קשה חנויות, זכוכיות נופצו, מכוניות נהרסו ועצים נעקרו ממקומם: ג'ייסון גרהאם האומלל עמד נבוך ומתוסכל, מסתכל בהרס כשהוא לא מבין מה עליו לעשות. הוא פשוט עמד שם חסר אונים, לא מבין מי אמור לבוא ולהשליט סדר היית ולמרות המלצות חוזרות ונשנות מצד מומחים לדבר הוא סירב בתוקף לאפשר למשטרה לשלוח מצידה אנשים למושבה הראשונה של בני האדם על המאדים.

עכבור שעה חצי התחולל במושבה האנושית הרס וחורבן אדיר ובשלב מסוים נפגעה גם מערכת אספקת החמצן המרכזית, מה שגרם להפעלת מערכת החירום. מאחר שהיו עדיין תשתיות חיוניות שעוד לא הספיקו להתייצב כמו שצריך, החליט ג'ייסון להפעיל את נוהל החירום שבישר לכל האנשים שעליהם להתייצב במקום המוסכם בתוך פרק זמן שאינו עולה על עשר דקות מאחר שלאחר זמן זה, מערכות החירום יבודדו את כל המתחם, יסגרו את השערים וכיניו את כל האנשים לקראת שיגורם בחזרה לכדור הארץ דרך השוולים המיוחדים שיחברו אותם בחזרה לחללית האם שאמורה לקחת אותם לכדור הארץ.

בחלוף חצי שעה, היו כל תושבי המושבה מאורגנים, המומים, כועסים ולא מבינים איך זה יכול להיות שחלום המושבה שלהם נגזר לאחר תקופה כה קצרה ורק בגלל שרוב המושבה הושחתה ונפגעה עקב ההתפרעויות שהחלו בגלל תגרת ידיים קטנה בין מר ג'ייקובס למר אלכסנדר.

כשנחתה החללית ואתה הנוסעים המאוכלזכים בכדור הארץ, כינס ג'ייסון מסיבת עיתונאים בהולה ואמר בעצב:

"חשבתי שעל המאדים זה יהיה שונה. אבל מסתבר שיש דברים שלא קשורים למקום אלא לטבע האנושי: גם על המאדים עדיין תמשיך להיות בין בני האדם קנאה, חוסר פרגון ורצון לנקמה. ואת זה שום דבר לא יוכל לשנות או להחליף. גם לא המאדים..."

*

יש מושפט שאומר: "משנה מקום משנה מזל". אנשים נוטים לחשוב שאם הם יחליפו מקום או ישנו את התנאים, או כל מיני חסרונות ופגמי אופי שנמצאים בהם יחלפו ביחד איתם. המציאות מוכיחה שיש דברים שצריכים טיפול עמוק ואמיתי - לגעת בשורש הבעיה ולנסות ולפתור אותה: לחשוב שדברים ייעלמו מעצמם בגלל מיקום שונה זו מחשבה תמימה שיכולה במקרים מסוימים רק להחמיר את הבעיה. כדאי תמיד לשים את הדברים על השולחן, לפגוש בבעיה ולא להתחמק ממנה.

תאר לשם כבוד

תולי היה כלבו הנאמן של המושל. היה זה כלב מיוחד במינו. המושל היה קשור אליו בכל נימי נפשו. הוא קבל אותו במתנה כשהיה גור קטן. ידיד וחבר קרוב של המושל העניין לו נאמנות בלתי רגילה ובעל כשר קליטה מפלא. המושל אמן את הגור, ומאז היה לבן טפוחיו. היה ביניהם קשר מיוחד. הכלב הבין את שפת בעליו, והבעלים הבינו את שפת הכלב. אי אפשר היה שלא להתפעל מנאמנותו המפלאה של הכלב לבעליו.

אבל החיים עושים את שלהם, ועוד יותר הזמן, והכלב התחיל להזקין. רובץ היה על השטיח העבה ליד האח, ריר נגר מפיו, עיניו משפלות, ומבע פניו אומר מסכנות. המצב שרק הלק והדודר, והיו עוד אלוצים שונים, גרמו למושל להבין שאין ברירה, וזו אפשר להשאיר את הכלב בבית במצבו הנוכחי. מאידך, גם להרג אותו לא רצה המושל.

האופציה היחידה שגותרה פתוחה היתה לשלח את הכלב לחפשי. להסיע אותו לקצה העיר יש נמשע אצור הגדול. הממהה בין היטר כפית חם לחיית הבר, ושם בין החיות יוכל הכלב לחיות את שארית חייו.

אבל המושל עדין לא היה רגוע מהמחשבה, שכך ישלח את הכלב אל היער. בלי הגנה, בלי אמצעי הגנה והתקפה. הרי הוא לא הרגל מעולם להתמודד מול חיות בר, ועוד הגזן. ועתה לא נותר למושל אלא לקחות שגולי המפסחיד ירחיע את החיות וימנע מהם להתקרב לקשיש המסכן.

הכלב יצא לדרך החדשה, וחישי מהר עברה חרשת שמועות ביער. מפה לפה העברה השמועה על החיה המורדה שמסתובבת ביער. החיות הציצו מרחוק וחששו להתקרב. הכלב פסע באטיות כאילו היה מלך היער בכבודו ובעצמו, והוא בהחלט נהנה מההיחל שגשרה סביבו.

גם אל האריה מלך החיות הגיעה השמועה על החיה החדשה שהופיעה ללא הודעה מקדמת, ומהלכת בענן ומטילה אימה על יצורי היער. האריה, יותר משחשש מפני

החיה המורדה, חשש כי עומד הוא לאבד את כסאו ואת כתר לטובת חיה עלומת שם. הוא לא הסכים להשלים עם הרעיון והתכונן למלחמה סתרת פשוט. בחשאי התעצב האריה עם יעצו השועל, ובקש ממנו לצאת ולהתחקות אחר החיה החדשה, למדוד את נקודות התרפה שלה, ולנסות לתהות על זמנה.

חושש קמעה יצא השועל לדרך הבלתי ברורה. עד כה רק שמע על החיה המפלאה, הוא לא ראה אותה במו עיניו, אבל פקדת המלך היא פקדה, והוא בהחלט מתכונן לעמוד בכבוד במשימה.

התקרב השועל אל החיה החדשה. בצדי היער הוא מבחין בחיות המסתתרות ומביטות בסקרנות מהולה בתרדה. הוא מתקרב באטיות, ומרחוק קד קדה של כבוד: "ברוך הבא ליער. אני הוא השועל!" קרא לעברו בקול.

"ברוך הנמצא!" עלתה כמין נהימה מכוננו של הכלב. "ומי כבודו?" התענין השועל בעדינות. תחלה נבדד קמעה, השועל היה הראשון שהתענין בו ישירות. אחר כך זקף את רצמתו ואמר: "יש לי רעמה של אריה!"

"כן, כן", הנהן השועל, "את זה רואים מצין, אבל מי כבודו?" "לשף את גבו ואמר: 'פרוה לי של דבו!'" "אכן, גם כזה הבחנתי. אבל מי כבודו?"

עמד על רגליו גבוה ככל האפשר ואמר בעצבנות מה: "כרעי של זאב ערבות!" "גם זה נכר!" לא הרפה השועל, "אבל מי כבודו?" המשיך בעדינות מכת הספק. כשכש בזנבו ואמר: "יש לי זנב של נמר!"

הפעם פנה השועל ישירות, הוא לא התכונן להרפות: "אבל מי אתה!?!?!?" רכץ תחתי ואמר: "אני... אני כלב!"

האם שלל התארים שבהם מתהדר אדם, ממעדים משהו על אישיותו כ"אדם". בהחלט התאר יכול להעיר על כלת אינטלקטואלית, על כשריים אגאליטיים, על רחבות אפקים, על רמת משכל, אבל האם זהו האדם? כנראה, התשובה היא ממש פשוטה. לא!

אדם הוא לא סך כל הידע שאותו צבר. הידע, אם הוא משתמש בו בשמוש נכון, יכול להוביל אותו להיות אדם טוב יותר במהותו, אבל כשילעצמו הוא אינו מעיד על ערך מוסף כלשהו בבעליו.

יש בכך לעורר מחשבות חדשות על התיחסותנו לזולת. לבחן האם איננו מסתגרים מאנשים בעלי תאר ומתעלמים מאנשים בעלי מהות. האם בין שלל התארים המחלקים בימינו לא אבדנו את הדרך האנושית כל כך לבדק את זולתנו לפי מדת האדם שבו, לפי מה שהוא, לפי העבודה שאותה עשה בעצמו, בנפשו, במעשיו, במדותיו.

כי רק מי שהתעלה מעל לנטייתו, למדותיו, למאוייו ולרצונותיו, ועשה משהו בפנות האפלות שבנפשו, במדות הרעות שעמן נולד, הוא זכאי לתאר "אדם", כי במהותו הוא "אדם".

הטריק המבריק

"להיכן נעלם שוב הכיסא?!!" ג'ימי לא הצליח להבין מה קורה והוא הרגיש שמישהו מתעתע בו, עיניו סרקו בדקדקנות את הגינה המפוארת, והפליאה בליבו רק גברה מרגע לרגע. הוא הבין שהוא חייב לעשות משהו, רק שהוא לא ידע מה לעשות.

הכול התחיל באותו יום מאושר שג'ימי ציפה לו שנים רבות, לא שהיה חסר לו משהו בדירת הפאר בה התגורר קרוב לשתיים עשרה שנה, אבל מעולם זה לא סיפק אותו. הוא רצה להגשים חלום, והחלום שלו היה מאז ומתמיד להתגורר בווילה יוקרתית ומנקרת עיניים שתספר לכולם כמה הוא שווה

באמת. ההחלטה כמובן הייתה קלה יותר מהביצוע, אבל לא אחד כג'ימי יעזור בדרך ליצע השאפתני שהציב לעצמו. שעות ארוכות הוא ישב עם טובי הקבלנים והאדריכלים עד שבחזר את הטובים מבניהם שהצליחו לקלוע לטעמו האישי, לילות שלמים הוא בילה על מפות ושרטוטים כדי לחשב כל מילימטר בדירה ולדאוג שלא תהיה שום סטייה בוולת חלומותיו. העבודה התארכה מעבר למצופה, מה שהגדיל את העלויות במקביל לקצב התקדמות הבנייה, אבל לג'ימי זה רק עשה טוב, כשכולם ישמעו כמה הוא השקיע בווילה שלו - הם רק יתחילו להבין במה מדובר... היום שבו נכנס לווילה היה מבחינתו היום החשוב ביותר בחייו: "זה לא הדיירה", הסביר ג'ימי לחבריו, "מה שמרגש אותי זה העקביות שלי מתחילת הדרך ועד לגמר המוצלח של העבודה".

בלילה הראשון נרדם ג'ימי על מיטתו המפנקת רגע לאחר שהניח את ראשו על כריות הנוצות החדשות, אבל בלילה השני הוא כבר לא הצליח להירדם כל כך מהר. זה קרה לאחר שהוא טייל בהנאה בגינה המפוארת שהקיפה את הווילה מכל צדדיה, הוא צעד בנינוחות ובאטיות

סיפור לשבת

איתי גלבוץ

ושאף עמוק את ריחם המשכר של אילנות הפרי הנטועים בסדר מופתי. וכשעיניו נפלו על הפינה הדרומית בגן הוא עצר את הליכתו באחת: מתוך שבעת העציצים שהונחו בפינה ההיא עמדו שם רק ששה, אחד מהם נעלם. לא היה לו ספק שכל העציצים היו שם כשנכנס לדירה, הוא אכן לא ספר אותם, אבל הוא הרי הצהיר יותר מפעם אחת שהוא לא נכנס לדירה לפני שהפריט האחרון מסודר על מקומו כראוי, הוא ניסה לברר אצל חברת הגינות אם בכל זאת הייתה תקלה או טעות, אך הללו הבהירו כי ההזמנה בוצעה במלואה וכל שבעת העציצים הובאו ואף הונחו במקומם בגינה. לג'ימי לא נותרה ברירה אחרת אלא להזמין עציץ חדש, ודאגה גדולה החלה מנקרת בליבו.

שבוע חלף, והדאגה כמעט ונשכחה מלבו של ג'ימי, ואז ביום בהיר היא חזרה אליו במלוא העוצמה. ג'ימי יצא בשעות הצהריים המאוחרות לגינה, כשלתע, תוך כדי הליכה הוא הציץ לתוך הבריכה וקפא על מקומו: הבריכה הייתה ריקה מדגים. הוא כופף את ראשו שוב לעבר המים ומלבד לצלילת פניו החיזורית הוא לא ראה שם מאומה. הוא כבר לא ידע מה לחשוב מרוב הלם, הוא לא רצה להאמין שמישהו הצליח לחדור לגינה השמורה שלו, אבל המציאות הייתה חזקה ממנו. הוא ניסה להרגיע את עצמו, והחליט שבפעם הבאה הוא כבר לא ישתוק אלא יפעל כמו שצריך. הפעם הבאה הגיעה אחרי שלשה שבועות שעברו עליו במתח גדול, בפעם הזאת בחורה היד הנעלמת בכיסא אחד מתוך ארבעת הכיסאות שעיתרו את השולחן העגול שבמרכז הגן. ג'ימי הבין שאם הוא רוצה לשמור על שלמות הגן מבפנים הוא יהיה חייב לוותר על היופי מבחוץ, ויממה לאחר מכן כבר הייתה הגינה מוקפת בגדר חדשה, גבוהה וצפופה מהקודמת, שאמנם כיערה את המראה החיצוני של הווילה, אבל הבטיחה את השמירה בצורה הרבה יותר טובה.

חודשיים עברו ללא שום אירוע חריג, ושלוותו של ג'ימי חזרה אליו ככל שחלפו הימים, ונדודי השינה החלו להתרחק ממנו. באחד הלילות, ככה לפתע האור ברחבי הווילה, ג'ימי קם במהירות ממיטתו, וכשיצא מחדרו וגילה שיש קצר חשמלי בכל הדירה, החלו פעמוני אוהרה לצלצל במוחו. הוא ידע שכשהבית נמצא באפילה זוהי ההזדמנות הטובה ביותר לגנבים לבוא ולפעול באין רואים, ומבלי להתמהמה לרגע הוא צלצל לחשמלאי שיודרו לבוא ולתקן את התקלה, החשמלאי שהתגורר קצת רחוק הבטיח

בית המדרש

שאלה מס' 462

המצלמה היקרה

הקיוסק החדש של שמוליק הצליח מעבר למשוער: המקום הנטוש בצומת גזה הפך במהירות לתחנת מפגש מעניינת עבור נהגים רבים והפרנסה זרמה בשפע. בעל המקום אמנם גבה שכירות גבוהה משמוליק אבל למרות הכול העסק היה משתלם. שלושה חודשים לאחר מכן החליטה העירייה לצבוע את שטח העצירה באדום לבן ולהתקיין מצלמות - כך שכל נהג שעצר במקום, קיבל דו"ח שנשלח אליו ישירות לבית. התקנה המצלמות פגעה בצורה אנושה ברווחי הקיוסק של שמוליק והוא פנה לבעל המקום שישחרר אותו מחוקה השכירות מכיוון שברצונו לסגור את העסק. אבל בעל המקום טען ואמר: "חווה זה חווה, אני לא צריך הפסדים בגלל שהעירייה התקינה מצלמות!" האם שמוליק צודק בטענה שלו, או שבעל המקום צודק? מה דעתכם?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן שכ"א סעיף א' בדף: 'שכר שדה והתייבש המעיין והאם זה דומה למקרה שלנו? ובפתחי תשובה' על המקום. בשם הראנ"ח' בחנות שקיבלה מיסים גבוהים. והאם זה דומה למקרה שלנו?

תשובה לשאלה "אין ביטולים!" (שאלה מס' 460)

תקציב השאלה השבועית: לאחר שגיבש קבוצה של עשרה תלמידים, החל צביקה את הקורס שלו ללימודי אומנויות, בין התלמידים היה אוריאל שנרשם לקבוצה והשתתף בשיעור הראשון. אלא שלאחר מכן הוא הפסיק להגיע בטענה שכיוון שזה לא הסגנון שלו ובפועל הוא לא שילם מראש לכן הוא לא רוצה להמשיך. אולם צביקה טוען: "נרשמת - שילמת! וגם אם לא העברת לי את הכסף בפועל, אתה חייב לשלם גם אם אתה לא מעוניין להמשיך!" מי לדעתכם צודק?

תשובה בקצרה: אוריאל חייב לשלם על כל הקורס, כיוון שהגעתו לשיעור הראשון

להגיע מהר ככל האפשר, וג'ימי הלחוז' רקע ברגליו על הרצפה על כל דקה שחלפה. חמש דקות לאחר מכן נשמעו דפיקות בדלת, והחשמלאי נכנס מתנשף כולו כשג'ימי מכוון אותו לארון החשמל הראשי. החשמלאי פתח את הארון, והחל לחפש את מקור התקלה בעזרת הפנס שבידו. "אתה לא מאמין!?", אמר לפתע החשמלאי: "מישהו חיבל בחוטי החשמל בתוך הבית שלך, כאן הכול תקין, אבל החוטים מבפנים כנראה קרועים!". ג'ימי נבהל, ובברכיים כושלות ליווה את החשמלאי לתוך חדרי הבית כדי לאתר את מקום החבלה בחוטי החשמל. החשמלאי מישש בחושך, חיפש ובדק בכל חדרי הבית עד שלפתע הפנס שלו כבה. הוא מיהר לרכבו כדי להביא פנס חדש, וג'ימי קיווה כי הבעיה תיפתר, או שלפחות התעלומה תתגלה במהירות.

והיא התגלתה די מהר... חמש דקות נוספות עברו כשלפתע נשמעו נקישות בדלת. ג'ימי ירד בזהירות וגילה מולו אדם עם תיק עבודה כשהוא מתנשף כולו: "מי אתה?", שאל אותו ג'ימי בחשש: "אני החשמלאי, הזמנת אותי לא?". הראש של ג'ימי הסתחרר, הוא לא הבין מה קורה פה, אבל בדיקה מדוקדקת שערך לאחר מכן גילתה במהירות את התרמית: עשרות חפצים יקרי ערך בשווי של עשרות אלפי דולרים, נעלמו מהדירה יחד עם החשמלאי הראשון שהצליח לחדור לדירה והפעם מהדלת הראשית...

הצבת גדרים וסייגים הינה הדרך הטובה ביותר להרחיק את האויב מהבית, אך כל זה לא יעזור אם לא ניהור שלא להיסחף אחרי הפיתויים הקורצים לנו מעבר לדלת, וניהור עוד יותר שלא נלול להם במו ידינו את הדרך לתוך ביתנו פנימה.

מזהה קנין על כל הקודם, אלא אם כן מסיבה בלתי צפויה הוא נאלץ לבטל, שאז הוא יכול לבטל את השתתפותו ואפילו באמצע הקודם.

תשובה בהרחבה: אדם שסיכם עם פועל שיבוא לעשות לו מלאכה בביתו, ולאחר מכן הוא החליט להתחרט, מבואר בגמרא (מסכת בבא מציעא דף ע"ו עמוד ב') שאם הפועל לא הגיע עדיין לעשות את המלאכה, הוא לא יכול לדרוש מבעל הבית לשלם לו ויש לו עליו רק תרעומת, אולם אם הפועל כבר הגיע לעבוד ובפרט אם הוא כבר התחיל במלאכה, בעל הבית לא יכול לחזור בו מההזמנה והוא חייב לשלם לו על יום עבודה או על שעות העבודה שסיכמו מתחילה, רק שהוא לא משלם לו תשלום מלא, שהרי בפועל הוא לא עבד, אלא הוא משלם לו 'כפועל בטל', דהיינו שמשערים כמה פועל מוכן לקבל כדי להישאר בבית ולא להרוויח אך גם לא לעבוד, ואת הסכום הזה הוא נתן לפועל, אולם אם בעל הבית חוזר בו בגלל אירוע חריג ובלתי צפוי המוגדר כ'אונס' היות והוא לא היה יכול לצפות אותו מראש, הוא פטור מלשלם לפועל על הזמן שהוא לא עבד, אף אם הוא כבר התחיל לעבוד, וכך נפסק להלכה (שלחן ערוך חושן משפט סימן של"ג סעיף א').

כשהפועל הפסיד עבודה אחרת בגלל ההזמנה שבוטלה בסוף

אף אם הפועל עדיין לא התחיל במלאכתו, שאז בעל הבית פטור מלשלם לו על ביטול ההזמנה, אך אם בגלל ההזמנה הזאת הוא ביטל הזמנה אחרת, וכעת יש לו הפסד שהוא נשאר ללא עבודה לאותו יום, על בעל הבית לשלם לו על ההפסד שגרם לו, וגם כאן הוא משלם לו כ'פועל בטל' כמו במקרה הקודם (שלחן ערוך שם סעיף ב').

אחרי שנעשה קנין על העבודה אי אפשר להתחרט

הסיבה לכך שבמקרה שהפועל כבר התחיל לעבוד בעל הבית אינו יכול לחזור בו, היא מפני שעשיית המלאכה מצדו של הפועל נחשבת כקניין, וברגע שנעשה קניין על המלאכה, אף אחד מהצדדים אינו יכול לחזור בו, ומכיוון שכך, גם אם הם עשו קניין אחר כמו שטר או חוזה, בעל הבית אינו יכול לחזור בו אף אם הפועל עדיין לא התחיל לעבוד, כי אחרי שנעשה קניין אין שום אפשרות להתחרט.

עבודה לשנתיים שבעל הבית חוזר בו באמצע השנה הראשונה

אדם ששכר פועל לשנתיים, ובאמצע השנה הראשונה בעל הבית רוצה לחזור בו, הוא צריך לשלם לפועל על כל השנתיים שסיכמו, כי זה נחשב כעבודה אחת ארוכה ולא כשתי שנים נפרדות (שם ברמ"א סוף סעיף ב'), ואף אם התשלום שבעל הבית נתן לפועל הוא על כל שנה בנפרד, בכל זאת, כיון שהם סיכמו מתחילה שהעבודה תימשך שנתיים, זה נחשב לעבודה אחת, וכיוון שהפועל התחיל לעבוד בשנה הראשונה זה מזהה קניין על כל השנתיים, ואם בעל הבית מתחרט באמצע הוא צריך לשלם על כל

השנתיים (חזון איש סימן כ"ג ועוד פוסקים).

מעביד חוזר בו אבל הפועל לא עבד פחות

אף שלמדנו שבמקרה שבעל הבית מחליט להתחרט לאחר שהפועל כבר הגיע, הוא צריך לשלם לו רק כ'פועל בטל' זה רק בגלל שהוא חסך לפועל לעבוד באותו יום, ולכן הוא לא צריך לשלם לו תשלום מלא, אבל אם הביטול לא חוסך שום דבר מהאדם ששכרו אותו ולדוגמא, אם קבוצת הורים שכרו מלמד למשך שנה כדי שילמד עם הילדים שלהם, ובאמצע השנה החליט אחד ההורים להוציא את בנו מכיתת הילמוד, הוא לא יכול להסתפק בתשלום 'פועל בטל' למלמד, שהרי הוא לא חסך למלמד כלום, כי 'דיבור לאחד דיבור למאה' דהיינו, שברגע שהמלמד מוסר את השיעור שלו, אין אצלו הבדל אם יש בכיתה ילד אחד פחות או יותר, וכיון שכך, אותו הורה צריך לשלם למלמד תשלום מלא עבור כל השנה (על פי הרמ"א בסימן של"ה סעיף א'), אלא אם כן מלאכתו של המלמד נעשתה קלה יותר לאחר הוצאת הילד מהכיתה.

ולפי זה, בסיפור שלנו, כיוון שאוריאל הגיע להשתתף בשיעור הראשון, זה נחשב כקניין על הקודם, כי צביקה נחשב לפועל ששכרו אותו כדי להעביר את הקודם, והוא כבר התחיל את מלאכתו בשיעור הראשון, ולכן אוריאל חייב לשלם לצביקה תשלום מלא על כל הקודם, והוא לא יכול לשלם לו רק כ'פועל בטל' שהרי צביקה צריך בכל מקרה למסור את השיעור לשאר חברי הקודם והוא לא חסך לו כלום, אלא אם כן כל אחד בקודם הוא משמעותי וזה מקל על צביקה, או שיש בגלל זה פחות הוצאות, שאז צריך להתחשב בזה, ואף אם אוריאל לא היה מגיע לשיעור הראשון, אם הוא חתם אתו על חוזה הוא גם צריך לשלם כי הרי חוזה גם נחשב לקניין, ואפילו אם לא היה שום קניין ביניהם, אך אם בגלל ההזמנה של אוריאל ויתר צביקה על משתתף אחר, אוריאל צריך לשלם לו שהרי על ידו נגרם לצביקה נזק.

לגבי הטענה של אוריאל שהוא עזב את הקודם בגלל שהוא לא אוהב אותו ולא מתחבר אליו, זאת כלל לא טענה, כי הוא היה יכול לברר מראש טוב יותר על מהות הקודם, ורק כשקורה מקרה בלתי צפוי שלא היה ניתן לדעת אותו קודם יש אפשרות להתחרט, ואם צביקה הבהיר מראש שהשיעור הראשון הוא לניסיון בלבד, ברור שאוריאל יכול להתחרט אחרי השיעור אם הקודם לא מוצא חן בעיניו.

לסיכום

כיוון שאוריאל נרשם לקודם וצביקה כבר התחיל את מלאכתו בהעברת השיעור הראשון, זה נחשב כקניין על הקודם, ואוריאל חייב לשלם לו על כל הקודם, ואם העבודה נעשתה קלה יותר לצביקה אחרי שאוריאל עזב, אוריאל מוריד מהתשלום את הרווח הזה שצביקה הרוויח כעת.